stenerens og Valgerdas Breve samt Arndts Svar til dem begge og hans lange Skrivelse til Eichhorn er optrykte i hans Skrift »Anklage einer Maiestätsbeleidigung des grossen dänischen Volkes aus dem Jahr 1845« (Leipzig 1851).

Valgerdas Brev gjorde ikke ringe Opsigt i Danmark og vakte særlig *J. L. Heibergs* Beundring for den ham helt ukendte Forfatterinde, samt gav ham Anledning til at skrive Lystspillet Valgerda (opført paa det kgl. Theater i Febr. 1847), hvori han ligefrem betegner hende som »en dansk Skjoldmø«, »en Valkyrie«, »en Typus for den danske Kvindelighed, saaledes som netop den kan være Repræsentant for det Heroiske«. — Navnet Valgerda var ellers laant fra en ung islandsk Pige, i hvem Marie Arnesens Fader, Rektor Poul A., i sin Ungdom havde været stærkt indtagen. (I »Dagbladet« 6. April 1871 genoptrykte P. Hansen (»Cabiro«) Valgerdas Brev, samt Arndts Svar i Oversættelse, med en kort forklarende Indledning)*).

28. Jan. 1848 indeholdt »Fædrelandet« vistnok *det første politiske Digt* af *en dansk Kvinde,* nemlig Digtet: »*Til Kongen. En Stemme fra Jylland*«, unavngivet ligesom Valgerdas Brev 3 Aar tidligere, forfattet af den jydske Præstedatter *Pauline Worm* (f. 29. Novbr. 1825, d. 13. Decbr. 1883), dengang Lærerinde i Præstø.

18. Decbr. 1850 udkom paa C. A. Reitzels Forlag: *Clara Raphael. Tolv Breve,* udgivne med en saare interessant Indledning af *J. L. Heiberg.* Denne var aabenbart ligesaa indtaget i »Clara Raphael«, endog inden han lærte Forfatterinden personlig at kende, som han 5—6 Aar tidligere havde været i »Valgerda«. Dette lille Skrift (paa 110 smaa Sider) af den kun 20 Aar gamle *Mathilde Fibiger* (f. 13. Decbr. 1830, d. 17. Juni 1872) var det første Indlæg for »Kvindens Emancipation«, som man dengang udtrykte sig, eller rettere for Kvindernes Ret til selvstændig Tænkning og Optræden, uafhængig af Fordomme og gammeldags Forestillinger. Det vakte det største Røre og blev Aarets literære Begivenhed (2det Oplag udkom 11. Jan.; for det 1ste fik Forfatterinden et Honorar af 120 Rdlr., hvoraf hun gav de 20 til Komiteen for de Faldnes Efterladte). Det fremkaldte en stor Masse Bladartikler og Smaaskrifter, bl. a. af M. Goldschmidt (i »Nord og Syd« Jan. 1851), Rud. Varberg, Magnus Eiriksson, Fred. Dreier og N. F. S. Grundtvig (i »Danskeren« Maj 1851). Her skal kun fremhæves de to kvindelige Indlæg til Støtte for Clara Raphael, nemlig af Fanny le Normann de Bretteville (f. 1827, d. 1859, senere gift med Rektor Simesen i Flensborg), der skrev under Navnet Sibylla, først i »Nord og Syd«, siden i Smaaskriftet »En Brevveksling om Kvindens Stilling i Samfundet«, og Pauline Worms »Fire Breve til en ung Pige« fra Pauline (begge udkomne i Marts 1851). Som en Fortsættelse af disse Breve skrev Pauline Worm under Navn 23.—25. April i »Fædrelandet«s Feuilleton tre Artikler om »Kvindens Kald og Kvindens Opdragelse«, hvori kræves en hel Omdannelse af Pigeskolerne og deres Undervisning.

Mathilde Fibiger udgav selv i Løbet af 1851 to nye Smaaskrifter til nøjere Forklaring af sin Opfattelse: »Hvad er Emancipation« af Sophie A.* og »Et Besøg. Nye Breve af Forfatterinden til Clara Raphael«, underskrevne »Mathilde«. Hendes Anonymitet var nemlig hurtig bleven røbet, nærmest ved hendes Brevveksling med Heiberg, og hun maatte derfor opgive sin Lærerindeplads paa Lolland — alt til stor Forargelse for hendes Slægt og særlig for hendes Fader. Ikke mindre Uvilje vakte det, da der næste Aar blev Tale om, at hun vilde optræde som Talerske ved en Folkefest 25. Juli nær ved Rønnebæksholm, rimeligvis ved Siden af Grundtvig; men hun bøjede sig, skønt ugerne, for sine Sødskendes Mening. Hun vilde ellers rimeligvis være bleven den første Kvinde, der saaledes traadte offentlig op. Nu blev det Pauline Worm, som vandt Æren derfor, men først en Række Aar senere; hun holdt 24. Marts 1865 et Foredrag om »Holger Danske«; det var maaske det første. (Nærmere Oplysning kan hentes i Broderdatteren Margrete Fibigers Livsbillede: »Clara Raphael Mathilde Fibiger«. 1891,

*) Marie Andersen skrev langt senere tvende Artikler i »Fædrelandet«, nemlig 28 Juli 1864 om den forestaaende Fred og særlig imod Tanken om en nøjere Tilslutning til Tyskland, og 21. Febr. 1880 om Hustruens temmelig retsløse Stilling overfor hendes Ægtefælle og om de jævnlig forefaldende Mishandlinger af Hustruer, særlig til Støtte for Fr. Bajers Lovforslag; endelig i Aug. 1880 Smaaskriftet »Svar paa Spørgsmaal, fremsatte i Roskilde Konvent i Anledning af Vielses-Ritualet«, under Mærket M. A. (Jvf. »Kvinden og Samfundet«, 1891 S. 143–52).